

416. Vát, Bodon (Bodonyi)-tábla

(Vas megye) B, V, LT, Á, Kk

2006. március 21-én terepbejárást végeztünk a 86. sz. főút Vátot elkerülő tervezett nyomvonalán. A mai 86. sz. főút nyomvonalától D-re enyhén lejt a terület a Hosszúvíz folyásiránya szerint. A hatalmas lelőhely egy régi bányagödörig terjed ki a vízfolyás Ny-i teraszán és platóján. A platóról a terasz erősen leszakad a Hosszúvíz felé (Hrsz.: 031/1-2, 0135/7-8, 036, 047, 017/4-8, 017/12-13). Kiterjedése: 820 (ÉNy-DK) × 340 (ÉK-DNy) m, területe kb. 16 ha. A majdani út nyomvonala (szélessége kb. 30 m) kb. 18 500 m²-nyi felületen fogja érinteni. A leletek nagy mennyiségű kerámiatöredék, házfal kiégett agyagtapasztásai, vassalakok, díszített(?) vadkanagyar amulett. Ezek az őskor, a késő bronzkor, a kelta valamint az Árpád-kor és középkor időszakából származnak. Szétszántott objektumokat nem láttunk, de számos leletsűrűsödést észleltünk.

2006. augusztus 14. és december 15. között végeztük el a lelőhely megelőző feltárását: öt 5×5 m-es kutatószelvényt nyitottunk. Az elkerülő út nyomvonalában a lehumuszolt 15 038 m²-en 842 régészeti jelenséget figyeltünk meg. A lelőhely Ny-i végét egy földút vágta, K-i szélét a Hosszúvíz medre jelezte, Ny felé pedig a jelenségek megszűnése mutatta a megtelepedés határát. Nagyjából sikerült meghatározni a lelőhely északi és déli szélét is.

Az objektumok többsége egy *kora vaskori*, az elsődleges vizsgálatok alapján HC korú településhez tartozik. Több 3,5×3,5 m méretű földbe mélyített házra figyeltünk meg. Az épületek többsége a patakhoz közel, a lejtő alsó részén helyezkedett el. Valószínűleg gerendaházak lehettek, de szerkezetükre utaló nyomot nem találtunk. A 33. sz. objektum egy kb. 5×5 m-es, szintén földbe mélyített épület, közepén határozott cölöplyukkal, déli falánál egy szabályos téglalap alakban kialakított mélyedéssel. A 168. és 792. sz. objektumok igen nagyméretű agyagkitermelő gödrök. Több kisebb gödör és a cölöplyukak nagyobb része is a kora vaskori telephez tartozhat. A terület K-i szélén, a patak ártéri szintjén egy kettős árokrendszert figyeltünk meg. Az árkokból igen kevés leletanyag került elő, de feltételezsen szintén a kora vaskori telephez tartozónak véljük, mert a későbbiek folyamán az árok vonalára került egy szürke, kavicsos, agyagos réteg, ami eltakarta ezeket az árkokat, és ebből a rétegből csak újkori anyag került elő. Valószínűleg a kora vaskori telepnek több periódusa lehet. Néhány objektumból kalenderbergi típusú tálak töredékei kerültek elő, néhány töredék viszont a kultúra fiatalabb periódusára utal. A kerámiatöredékek mellett bronztűk, lemeztöredékek, orsógombok, hálonehezékek kerültek elő, valamint díszített háztapasztás. A lelőhely Ny-i felében, a magasabban fekvő platószerű részen több cölöpszerkezetes ház nyomai és néhány gödör került elő, ezek az előző résztől kissé korábbi periódusú településhez tartozhattak.

A *kelta* objektumok többsége a patak ártéri szintjéből szinte 6 m-re kiemelkedő magasabb platón található:

két földbe mélyített, KÉK-NyDNy tájolású ház, néhány gödör, és egy kút. A két gödör ovális, K-Ny irányú, Ny-i oldalán egy cölöplyuk utal a szerkezetére. A kút aknája szabályos négyszög; 4,50 m mélységig értünk el, de biztonsági okok miatt nem tudtuk tovább bontani. A kút érdekessége, hogy kb. 3,60 m-nél megfigyeltünk egy elszenesedett faszerkezetet, ami a kút falának kitámasztására szolgálhatott.

Az *Árpád-kori* objektumok többsége a terület lejtősebb, középső részén jelentkezett. Egy aknakemence, néhány kisebb tárolóverem és valószínűleg gazdasági célokat szolgáló gödrök. A 263. sz. objektumból a kerámiatöredékek mellett több vastárgy is előkerült viszonylag közel egymáshoz: vaskulcsok, vékony pengéjű kasza és egy zsaluszerű szerszám. Három, egy sorban elhelyezkedő, ágasfás-szelemenés szerkezetű ház került elő, mindegyik DNY-i sarkában egy-egy kővel kirakott kemence állt.

A terület ÉNy-i részén, a plató szélén két melléklet nélküli csontvázas sírt tártunk fel. Mellékeletk hiányában korukat nem tudtuk meghatározni.

Munkatársak: Skriba Péter, Kelbert Krisztina, Szilasi Attila Botond, Derdák Ferenc, Kőszegi Ádám, Kolonits László.

FARKAS CSILLA

417. Vát, Emília- és Ritás-dűlő között

(Vas megye) Ó, Ró

2006. március 21-én terepbejárást végeztünk a 86. sz. főút Vátot elkerülő tervezett nyomvonalán. A Bodon-táblában és a Telekes-dűlőben regisztrált lelőhelyek mellett, melyeknek még ez évben a megelőző feltárása is megtörtént, új lelőhelyet határoztunk meg az Emília- és Ritás-dűlő között (Cseresznyés allé). A mai 86. sz. főút nyomvonalától D-re, a Rátka-patak K-i teraszán és részben a platóján terül el a nagy kiterjedésű és igen gazdag lelőhely. A patak mellett húzódik, és K felé a kavicsos platóig tart (Hrsz.: 0128/3-4). A lelőhely kiterjedése 320 (É-D) × 180 (K-Ny) m, közel 4 ha, az út átlagosan 5100 m²-en fogja érinteni. A leletek kerámiatöredékek, valamint 1 db ép kvarcit felső őrlőkő. Ezek ős- és római koriak. Szétszántott objektumokat nem láttunk, de leletsűrűsödéseket észleltük.

Munkatársak: Kiss Krisztina, Mátyus Magdolna, Derdák Ferenc, Vámos Gábor.

ILON GÁBOR

418. Vát, Rátka-patak keleti oldala

(Vas megye) Ó, Ró

2006. február 23-án terepbejárást végeztem a 86. sz. főút új nyomvonalán. A Rátka-patak K-i oldalán, a mai főúttól D-re, az út és egy vele párhuzamos árok közötti területen jellegtelen őskori és kisebb számban római kori edénytöredékeket találtam. A területen még nem végezték el az őszi talajmunkákat, így a megfigyelési viszonyok eléggé kedvezőtlenek voltak. A telepnyom ki-